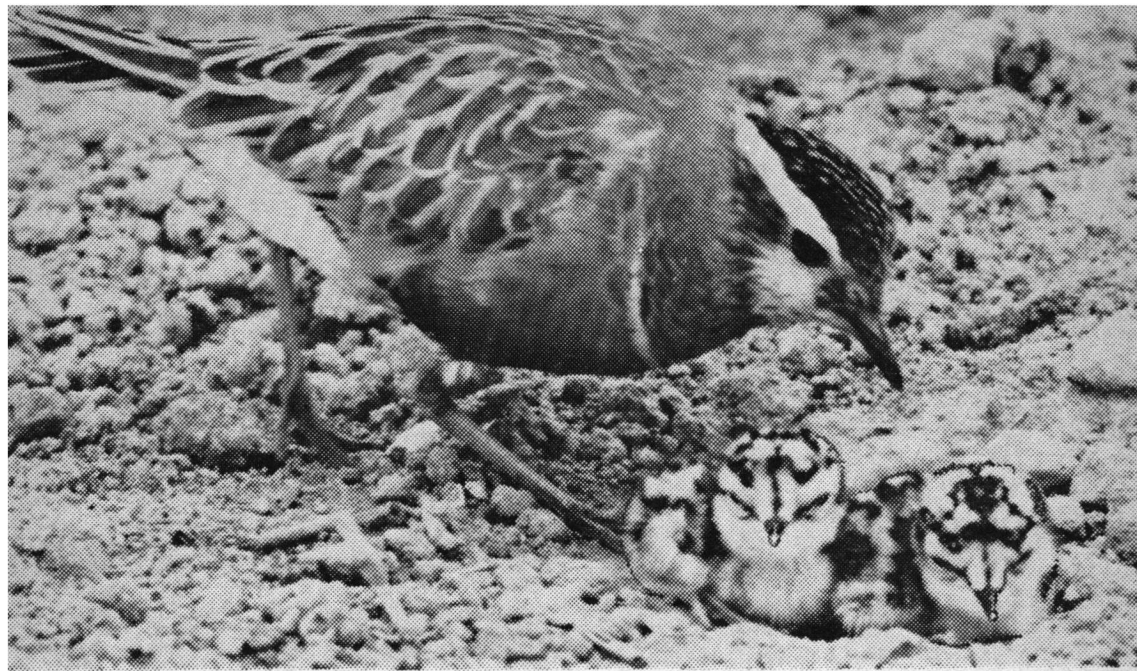

MORINELPLEVIER broedt (met succes) in N.O. polder

Door Giel Bakker

(Met foto's van J. F. Sollie)

Het ongelooflijke is gebeurd: de *morinelplevier* heeft in ons land gebroed. Hij heeft niet op 3000 of 4000 voet hoogte, maar op 4 m beneden de zeespiegel, in de Noordoostpolder in de buurt van Emmeloord genesteld.

De heer J. F. Sollie uit Ens was de eerste die het constateerde, nadat een boer hem had meegedeeld, dat er een vreemde en bijzonder makke vogel in een bietenakker zat te broeden.

Op 15 mei zag de heer Sollie het zo mooi getekende en gekleurde mannetje op drie eieren zitten. Het eerste ei bleek al op 5 mei te zijn gelegd, het tweede twee dagen later. Toen ook was de vogel gaan broeden. Het derde ei werd op 10 mei gelegd. Sinds half mei is de heer Sollie bijna niet van de zijde van de *morinelplevier* geweken. Hij nam veertien dagen vakantie, in de mening, dat hij dan in ieder geval tot de laatste broeddag volop gelegenheid zou hebben voor waarnemingen en fotograferen. Dat liep iets anders, want het duurde 27 dagen, langer dan The Handbook of British Birds aangeeft: 21-25 dagen, eer twee van de drie eieren uitkwamen.

Vóór het zo ver was had de heer Sol-

lie keer op keer ervaren, dat Lahol, zoals de Lappen de morinel noemen de mensen inderdaad niet in het minst vreest. Zijn schuilhut, die hij voor alle zekerheid had opgesteld, heeft hij na een paar dagen niet meer gebruikt.

Steeds kleiner werd de afstand tussen fotograaf en vogel: eerst een meter, daarna zelfs slechts enkele decimeters. Tenslotte was het zo dat de plevier alleen als er in de letterlijke zin aandrang op hem werd uitgeoefend wilde opstaan en op de roep „kom maar” reageerde hij steeds vlugger.

Zijn „hoffotograaf” heeft voorkomen dat dit eerste, althans dit eerste geconstateerde, broedgeval werd gepubliceerd voordat de eieren waren aangepikt. Hij heeft er echter wel voor gezorgd dat hij deskundige getuigen had, zoals zijn vriend vogelwachter J. A. F. Koridon, Prof. Dr. D. Bakker uit Ens en Dr. C. G. B. ten Kate uit Kampen.

Voor documentatiemateriaal heeft hij ook zorg gedragen: tal van foto's, kleudendia's en zelfs een film, waarvan nu twee kopieën zijn vervaardigd.

De *morinelplevier* heeft haar eieren gelegd toen het groen van de bieten nog niet boven de grond was. Midden in

het nestkuiltje kwam een plant omhoog, maar zijn beschermers hebben die verwijderd. Tijdens de broedperiode heeft de heer Sollie tweemaal een vrouwtje in de buurt gezien, op één dag zelfs twee exemplaren. Hij heeft niet kunnen vaststellen of een vrouwtje voedsel bracht, wel dat de broedende vogel een paar maal het nest verliet om een wormpje op te pakken of van het jonge bieteblad te pikken.

In de nacht van vrijdag 2 juni op zaterdag 3 juni zijn twee jongen uitgekomen. De hele zaterdag waren ze nog in of bij het nest. Vader morinel zat toen nog te broeden. Zondag waren de vogels vertrokken. Het derde ei, dat niet bevrucht bleek te zijn, heeft men geschonken aan het museum op Schokland, dat behalve zijn archeologische verzameling ook een biologische collectie van het nieuwe land gaat samenstellen.

N.B. — Na publicatie van dit eerste broedgeval in de pers, bleek dat zelfs nog een tweede morinelplevier met succes in de N.O.-polder heeft gebroed. Vermoedelijk zijn van dit legsel alle drie de eieren uitgekomen. Prof. Bakker is van mening dat het zeer wel mogelijk is, dat reeds in vorige jaren, toen herhaaldelijk voorjaarswaarnemingen zijn gedaan, morinelplevieren in de nieuwepolders hebben gebroed. — Red.

Vreemde rietzanger

Op zondag 23 april 1961 nam ik een vreemde rietzanger waar achter de zeewering tussen Kamperduin en Petten. Na nauwkeurige determinatie met medewerking van andere vogelliefhebbers kwamen we tot de conclusie, dat het hier waarschijnlijk een ex. van de *zwartkoprietzanger* (*Luscinia melanopogon*) betrof, een vogel die nog nooit eerder in Nederland is waargenomen. Tegelijkertijd namen we een *waterrietzanger* waar, die enkele honderden meters van de *zwartkoprietzanger* fourageerde. De waarneming van de *waterrietzanger* kan de derde voorjaarswaarneming voor ons land zijn, gezien de berichten in de vogelgids van Peterson. Ter nadere oriëntering laat ik hier enkele gegevens volgen over de *zwartkoprietzanger*. *Habitus*: roodbruine ongestreepte stuit, in tegenstelling met de *waterrietzanger*. Ongestreepte borst, die geel-cremekleurig was. Vleeskleurige-geelachtige poten. Soms trillende staart. Indruk: iets kleiner dan *rietzanger*. Duidelijke zwarte pet op kop. Witte oogstreep, flauw rechthoekig eindigend achter het oog, in tegenstelling met de meeste andere rietzangers. Kin wit. Wangen niet op gelet. Geen enkel geluid. Korte, matig golvende vlucht. Vloog telkens maar kleine afstanden.

Voedsel: waarschijnlijk kleine insecten, die gevangen werden tussen een kruising van enkele latten van een hek in een weiland. Hoogte vangen: 30 cm. Klemde zich af en toe aan het hout vast.

Biotoop: smal ondiep slootje, waarin verspreid

staande rietstengels, jong opgeschoten riet van ongeveer 20—30 cm hoogte. Zat soms in hard gras aan onderzijde slootje. Bijzonderheden: makke vogel, geen *rietzanger* of *waterrietzanger*. R. Monsees.

Enkele waarnemingen over de voorjaars trek

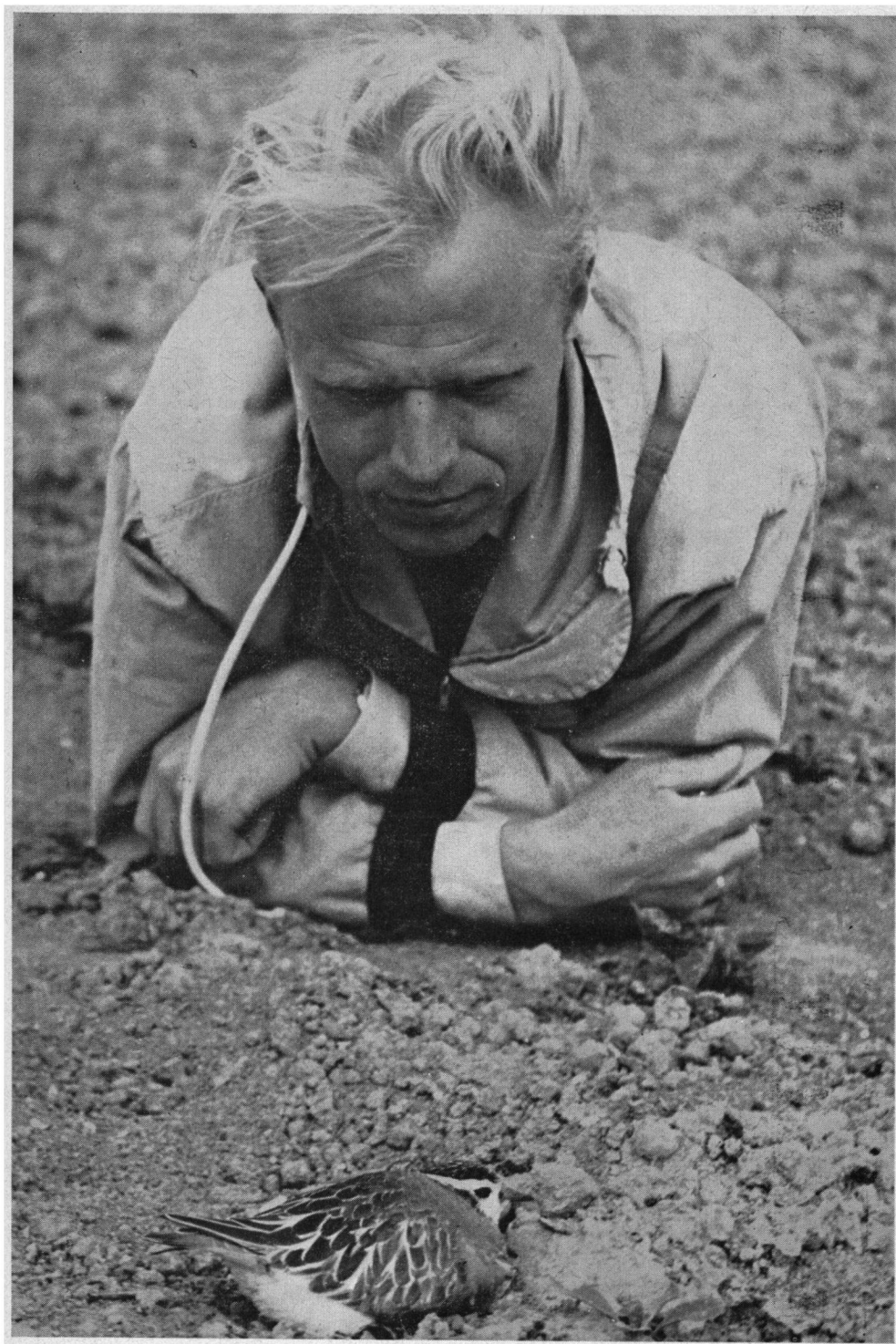
Met veel belangstelling heb ik in het herfstnummer van ons tijdschrift gelezen over datgene wat er in de laatste tijd aan gegevens over de vogeltrek is vergaard. Terecht zegt P. B. Jansen op blz. 78 dat de voorjaars trek in ons land echter veel minder is bestudeerd.

Toch geloof ik, dat we ons niet moeten neerleggen bij de gedachte, dat er weinig of geen gegevens over de voorjaars trek bekend zijn. In al de jaren dat ik als amateur mijn aandacht aan de vogels heb geschonken is mij wel degelijk voorjaars trek opgevallen. In de eerste plaats van b.v. *bonte kraaien*. Het tijdstip waarop de trek werd geconstateerd varieerde met het heersende klimaat, maar de trekrichting was onveranderlijk N.N.O. In groter troepverband heb ik ook meermalen *roeken* en *kauwtjes* waargenomen en immer onvergetelijk is de waarneming van een kleine vlucht *ooievaars* waarvan zo duidelijk kon worden gezegd, dat deze vogels op de terugreis waren. Het is nu al weer 20 jaar geleden — ik stond nog in de kinderschoenen van de vogelaar — dat in de allervroegste uren van een zeldzaam mooie voorjaarsochtend de *ooievaars* boven het polderland en boven de nevel in een strakke lijn zich naar hun broedoord verplaatsten. Alleen reeds de herinnering aan het feit, dat de *ooievaars* in West-Europa toen in betere doen waren, is al waardevol.

Dan is er een verschijnsel, dat ik in het voorjaar van 1960 bij *boerenzwaluwen* heb opgemerkt en dat op voorjaars trek zou kunnen wijzen. N.l. een opeenhoping van deze vogels zoals dit normaal alleen in het najaar wordt gezien. Ik moet daarvoor teruggaan naar de eerste dagen van april van dat jaar, toen de temperaturen zeer hoog opliepen. Hier en daar was om de boerewoningen en boven het polderland een enkele *boerenzwaluw* signaleerd, maar echter nergens algemeen. Op 8 april kwam er een weersomslag en het prachtige voorjaarsweer maakte plaats voor regen en koude winden. In die koude dagen verschenen onder de rook van Leerdam plotseling een groot aantal *boerenzwaluwen*. Ze bleven aanhoudend laag bij de grond en ook opvallend dicht bij elkaar, d.w.z. zonder op hun voedseljacht uitéén te zwermen. De verrassing van dit geval was, dat de *zwaluwen* na twee dagen verblijf weer even onverwachts waren verdwenen als zij gekomen waren.

Tenslotte, wat de voetnoot bij het artikel van de heer Jansen betreft: de redactie bevestigt daarmee mijn bevinding dat de voorjaars trek zich in het algemeen bij zachte voorjaarswinden op grote hoogte voltrekt. Bij een „hoge” wind komen de vogels wel op lager niveau.

J. Schrijver.

Even vertrouwelĳk als op de hoogvlakten van Scandinavië bebroedt Lahol, de morinelplevier zijn eitjes op de bietenakker in de Noordoostpolder. Het cliché van de foto op blz. 185, waarop Lahol staat geportretteerd met zijn twee op 3 juni geboren jongen, werd ons welwillend beschikbaar gesteld door „Het Vrije Volk”.